

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ผ่านพื้นที่ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กำลังขยายตัวและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งในเชิงธรรมชาติ (Natural tourism) และเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจฯ ไม่เพียงพัฒนาสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ แต่ยังก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มากขึ้นเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมดังกล่าว ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจฯ การศึกษานี้ จึงดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา บนเส้นทางถนน จากภาคเหนือตอนล่าง 1 ประเทศไทย ถึงเมืองดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา และโดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่สำรวจ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่ง นอกจากนี้ ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก และจากกรอบแนวคิดเพื่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการประเมินแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา ตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และประยุกต์แนวคิดการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life cycle thinking) คือ การพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดการวัตถุดิบ การดำเนินการใช้งาน และการจัดการของเสีย มาใช้ประกอบการประเมินแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว จากนั้น จึงนำผลที่ได้จากเกณฑ์การประเมินและข้อมูลของแต่ละขั้นตอนขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา มาใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยสำหรับประเทศไทย เสนอให้ส่งเสริมโครงการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและพัฒนาการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงพลังงานทดแทน เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว และระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เมืองสะหวันนะเขต) เสนอให้พัฒนาสภาพถนนและเส้นทาง การเดินทางให้อยู่ในสภาพที่ดี เนื่องจากส่งผลต่อทรัพยากรที่ต้องใช้ไปในการซ่อมบำรุงยานพาหนะ และปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้ ควรจัดให้มีระบบขนส่งสาธารณะเพื่อลดการใช้พลังงานและปริมาณก๊าซเรือนกระจกและจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ครอบคลุมทั้งด้านสาธารณสุข และการจัดการขยะ และสำหรับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เมืองเว้ เมืองดานัง และเมืองฮอยอัน) เสนอให้สร้างความตระหนักรู้ถึง

การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ส่งเสริมและพัฒนาการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงพลังงานทดแทน และรณรงค์ให้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะในการเดินทาง

คำสำคัญ: การพัฒนาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน, การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์, ภาคเหนือตอนล่าง 1 ประเทศไทย

Abstract

Tourism industry on the East-West Economic Corridor (EWEC), in Thailand, Lao PDR and Vietnam areas, is expanding and gaining popularity due to various types of tourism, either natural tourism or cultural tourism on the corridor. However, the tourism industry promotion of the corridor does not only result in economic development, but also in over resource consumption to drive the tourism industry. Therefore, recommendations on the development of logistics tourism components towards environmentally sustainable tourism of tourist destinations was developed. The recommendations aim to prevent environmental impacts on tourist destination on the corridor, from Lower Northern Thailand to Danang, Vietnam. Data on tourism logistics components of each tourist destination was collected from an in-depth interview of key informants and from field visits for empirical data. Tourism logistics components consist of attractions, tourist activities, souvenir shops, restaurant, accommodation and transportation on site. In addition, this study developed criteria for an assessment of tourism logistics components towards environmental sustainability. The criteria were developed based on global sustainable tourism criteria for destinations by Global Sustainable Tourism Council and guidelines for sustainable creative tourism development by Tourism Authority of Thailand. The assessment was conducted to understand if the management of each tourism logistics component of a selected destination followed environmental sustainability principle. An adapted life cycle thinking, which is an approach to consider any activity from raw material handling, operation, use and waste management, was applied to assess each tourism logistics component. The assessment results and information of each life cycle thinking stage of the selected destinations were used to develop recommendations on the development of logistics tourism components towards environmentally sustainable tourism of tourist destinations. For Thailand, the results suggested that government sector or other tourism related organizations should provide more knowledge on environmentally friendly business management to entrepreneurs in the tourism industry, promote the use of environmentally friendly materials, including renewable energy, as an option for entrepreneurs and tourists, and to provide an environmentally friendly waste management system. For Lao PDR (Savannakhet city), it was suggested to improve road condition since road condition has influence on resource consumption in maintenance and fuel consumption of a vehicle. The city should provide public transportation system to help reduce energy consumption and air

emissions, and setup sustainable tourism development plan, which includes e.g. public health, sanitation and waste management system. For Vietnam (Danang, Hoi An and Hue), it was recommended to promote awareness on efficient resource consumption, non-renewable resource consumption reduction and environmentally friendly material development, and to support the utilization of public transportation, including the use of renewable energy.

Keyword: Logistics Development for Sustainable Tourism, Life cycle thinking, Lower North Cluster 1 of Thailand